

ดอกไม้ในวรรณคดีไทย ๘

โดย ชักกลอน ๕๖ 27

๒๘ ประจักษ์

“สารภียี่สุ่นพิกุลเกด กระถินเทศกระทุ่มดอกออกไสว
พวกผู้หญิงชิงช่วงดวงดอกไม้ บ้างชิงได้ดอกประดู่ช่อนชูชม”

วรรณคดี : พระอภัยมณี

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

บทเพลง “ดอกประดู่” พระนิพนธ์ใน พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอากาศกร
เกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หรือ “เสด็จเตี้ย” องค์บิดาแห่งราชนาวีไทย ที่ทรง
นิพนธ์เพลงนี้ขึ้นมา โดยทรงใช้ชีวิตของทหารเรือ จากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ตั้งแต่ช่วง
ร.ศ.112 และ ยุทธนาวีเกาะช้าง รวมถึงธรรมชาติของ “ดอกประดู่” มาร้อยเป็นบทเพลง
สัญลักษณ์ของกองทัพเรือจนถึงปัจจุบัน

เนื้อเพลง ดอกประดู่

ทะเลสมอปล้น ออกสันดอนไป
ลัดไปเกาะสีชัง จนกระทั่งระจิมไฟ
เที่ยวหาข้าศึก มิได้นึกจะกลับมาใน
ถึงตายตายไป ตายให้แก่ชาติของเรา

พวกเราดูรู้ เจ็บแล้วต้องจำ
ลับตาบไว้วพลาบ ช้างบนยอดกาฟฟจะนำ
สยามเป็นชาติของเรา ธงทุกเสาศักขึ้นทุกลำ
ถึงเรือจะจมในน้ำ ธงไม่ต่ำลงมา

เกิดมาเป็นไทย ใจร่วมกันแหละดี
รักเหมือนพี่เหมือนน้อง ช่วยกันป้องปฐพี
สยามเป็นชาติของเรา อย่าให้เขามาย่ำมายี
ถึงตายตายดี ตายในหน้าที่ของเรา

พวกเราทุกลำ จำเช่นดอกประดู่
วันไหนวันดี บานคลี่พร้อมอยู่
วันไหนร่วงโรย ดอกโปรยตกพรู
ทหารเรือเราจงดู ตายเป็นหมู่เพื่อชาติไทย

ท่อนแรกของเพลงนั้นสื่อถึง เหตุการณ์ ยุทธนาวีเกาะช้าง ที่ไทยต้องสูญเสียเรือหลวงของไทย ถึง 3 ลำในการรบกับกองทัพฝรั่งเศส ที่แหลมฉบัง อ.แหลมฉบัง จ.ตราด

ส่วนท่อนที่ 2 สื่อถึงเหตุการณ์ ร.ศ. 112 ที่ไทยต้องเสียดินแดนของไทยให้แก่ฝรั่งเศส และนำไปสู่เหตุการณ์ ยุทธนาวีเกาะช้าง

ส่วนท่อนที่ 4 “เสด็จเตี้ย” ทรงพิจารณาเห็นว่าชีวิตของชาวเรือจะต้องดำเนินไปเหมือนดอกประดู่ กล่าวคือ ธรรมชาติของดอกประดู่จะค่อย ๆ บานและโรยพร้อมกันทั้งต้น เพื่อเป็นการปลุกฝังชีวิตจิตใจของทหารเรือทุกนายและทุกระดับให้มีความรัก ความสามัคคีกัน

ดอกประดู่ Pterocarpus indicus
วงศ์จันต Fam.Kiguminosae
ชื่อสามัญ Andaman Redwoody
และยังมี Angsana Burmese Red Wood
Burma Padauknarra Amboyna Wood
Indian Rose Wood สุทธิเทห์ Malay Padauk
ประดู่บ้าน ประดู่ลาย ไม้ตะไคร
ต้นใหญ่โต อดยไขได้ ไม้แกร่งดี
ถิ่นกำเนิด อินเดีย มาเลเซียเบงกอล
อินโดนีส์ ลาว มีทราวด์น เป็นที่ถือ
ดอกเหลืองแสด ขอบแดงจัด ผลิตใบที่
ดอกบานคลี่ แล่ร่องรอย โดยพร้อมกัน

กลิ่นหอมมาก รักษาไข้ แผลพุพองพะ เจริมพละ กำลั้ง อย่างแข็งขัน
กำเดาไหล ไล่เสมหะ ละฝีในคั้น คุตทะรัต ขาดละบั้น กลิ่นเข้ายา

ไม้ประดู่ระยะไกล ฤตฤตติถ์ ขลิบุรี ราชนาถิ ฤกเกิด ประเทศพม่า
ไม้มงคล ประดู่บ้าน ทำนณะมา ปดุกอันแฉาวี เข้าตำรา รักษาอนามัย

สถิตยพันธ์ ธรรมสถิตย

ประจักษ์ด้วย ดอกสีเหลือง เมล็ดองุ่น
กิ่งใบด้วย สีด่างม ยามลมไหว
ดอกเหลืองพราว พราวต้น ลั่นกิ่งใบ
โดยสดใสน ยามรุ่งอรุณ ๑๖๑๑๑๑

เป็นต้นไม้ ประจำ กองทัพเรือ ลูกประจักษ์ ไร่เรียกเครือ Navy Prince
กรมหลวงชุมพร ท่านเสด็จไว้ ให้คนยืม สันติสุข เหมือนประจักษ์ พรวัวพราว

ประจักษ์ยังมีสรรพคุณ เกื้อหนุนมาก ไร่ดอก ราก เมล็ดใบ ได้แก้หนาว
ไร่ดับพิษ อีกรั้งไฉ ได้ทุกคราว ประจักษ์ไร่ ไร่จากไร่ รุ่งอรุณมา

ทั้งนี้ไร่ ไร่ขี้ทำเครือไร่ ใครมาเยือน ต่างชมชื่น รื่นรรรษา
ประจักษ์บาน แลไร่ไร่ไร่ ไพร่ไร่มา ประจักษ์ไร่ ทั้งไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่

เป็นไร่ไร่ ตามไร่ไร่ และทางเดิน ไร่ไร่ไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่
คุณค่านั้น มากมี ไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่ ไร่ไร่ไร่

คุณตรา ณ หนองคาย

ต้นประดู่ คู่ทองนา บำเพ็ญไฉน
คราฝนร่วง แสงเย็นในเขียวสด
ฝูงคนล่องนา ไร่หญ้า ว่างควายนอด
ไม่ร้อนทอ ยอดอ่อนแทนหญ้า สดวกินใบ

คราผลิดอก พราวอร่าม งามเต็มเห็ดทอง
ชูประเทือง ทองทุ่ง งามสดใส
ยามรุ่งอรุณ พร้อมกัน หลุดกราวไป
โลมทองไร่ ดุจพรมลาด ประดับไพร

ผลกลมแบน ปีกมน ลีลลอยลม
พลี้อพาดน หล่นเกิด ได้ต้นใหม่
บ่มปมเนื้อไม้ ลายสวย สร้างบ้านได้
เลิศเครือองเรือ ไชรี นำให้ ภูมิไฉครัน

สุดจะบรรยาย ล้ำเลิศ ประดู่หนา
ทั้งนำมา รักษาพยาธิ โรคเห็ดดพสน
คือยอดสมุนไพร ใสใส ตราบนิรันดร์
ได้ร่มเย็นนั้น โอบเอื้อ เอื้อครัน

กุศล คำเพราะ

ต้นไม้ใหญ่ใบเป็นหัวใจที่เคยเห็น
ขอบดินชุ่มน้ำ ไม่มากพอเบาบาง

แต่ก็ถึงเป็นทรงพุ่มตะคุ่มกว้าง
ขอบอยู่กลางแดดจ๋าป่าเบญจพรรณ

ดอกประดู่ชุก้านบานสะพรั่ง
ดอกสีเหลืองแถมแสดกลีบติดกัน

ดูสีงอกเป็นหัวใจกลมมัน
ดูเจ็ดชั้นตั้งสี่สี่ ไม่เบียดเลย

กลิ่นดอกหอมเย้ายวนชวนฝันหา
ต้องรอทำช่วงมีนกถิ่นทราชมเหย

แก้วกานดาตอกประดู่ดูเมินแฉะ
หอมสั่งเลยประดู่ป่าถึงเมษายน

ดอกที่เหลืองบานอร่ามงามสะพรั่ง
นี้แห่สะพานเบรียบตั้งว่าชีวิตคน

สุดจะรุ่งระงวดพร้อมกันหมดทั้งต้น
มีรอยจนสุดตำซ้ำชอกครัน

สรรพคุณของประดู่ดีมากฉัน
แก้พิษ ใช้ระคายคอดเผื่อนคัน

รากเปลือกต้นแก่นใบ ได้ทั้งนั้น
สารพันใช้รักษายาสมุนไพร

ดอกใบอ่อนนำมาทำอาหาร
มีคุณค่าราคาสูงต่อเศรษฐกิจไทย

ไม่สร้างบ้านเรือนงานและเครื่องใช้
ประดู่ไทยช่วยโยให้ไทยรุ่งเรือง

ศุภพร สุวรรณปากแพรง

เหลื๋องประดู่พรวรงกลางฟ้าใไล่ ประเทื๋องใจฟูเพื๋องเรื๋องความผัน
คื๊ดถึงเชอถูกประดู่ผู้ฟูกผัน คื๊ดถึงวันไปเยื๋อเมเยื๋อนเรื๋อนนาอื๋

ไม่ประดู่เบ็นพรวรงไม่อยู่กกลางแฉ่่ง ต้นแข็งแรงคู้งใหญ่ในไพรวศรี
ถายไม่ลวอขทำคเรื๋องไข่คเรื๋องตนตรี ขัอห้ามมีออย่าไข่ทำบั้นไดเรื๋อน

ดอกประดู่เหลื๋องสะพรั้งพรวรงเต็มต้น ยามโรยหล่นพรัอมพรวรงกรรวาเกด็๋อน
ถามคื๊ดคื๊ดอพลังตัดตามเดื๋อน เรามู่เพื๋อน KU รุ้รักกัน

ดวงพร เดชกุลถาอุง

ประตูเด่น ต้นงามแท้ แฝงกิ่งกำน
ไม้ต้นใหญ่ ปกป้องภัย ให้อารมณ์

อำเภอฝาง ดอกบานสวย สีเหลืองส้ม
งามโดยลม ประตูบ้าน ประตูลาย

อันธพาล อภิบาลหนึ่ง ชิ่งใช้เรียว
ประตูงาม ที่รำลึก ชื่อมากมาย

พื้งลำเหนียว ชื่อประตูบ้าน มานานหลาย
พอใกล้สาย กลิ่นหอมเนตร ชวนแต่ใจ

อันธพาลหลัง ที่ยาจไกล ใต้ต้นประตู
เป็นลาองาม แก้มอบอ้อม พิมพนิม

ดอกท้าว ประตูลาย ได้เหมาะลม
ได้อารมณ์ หอมอบอบชวน ชวนชื่นใจ

ได้พูดคุย อย่างเป็นสุข สนุกสนาน
แม้เวลา อันธพาล ผ่านพ้นไป

ได้เบิกบาน ยินลำเหนียว เลี้ยงใจ
ความสุขใจ ยังคงอยู่ มีรู้ดี

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

ได้ร่วมเงาประดู่ใหญ่ได้พักฝน
หลบไคร้ร่มแฉะแฉะเพลงหวาน
๑๑๑หน้าวิหารเรือแม่๑วันวาน
ประตูบานพร้อมพร้อมนั่งชมเพลิน

สามัคคีเป็นหนึ่งซึ่งพร้อมอยู่
ยามตอกประตูองมาหน้าสรรเสริญ
ทุกตอกร่องพร้อมกันนั้นโดยเกิน
กลีบปลิวเหิรลมหนาว๑๑๑กลิ่นไกล

อันความหมายซาบซึ้งถึงประตู เหล่าหน้าไว้ให้อยู่เป็นความหมาย
สามัคคีคือพลังทั้งใจกาย รบจนตายพร้อมกันไม่พรั่นใจ

ประตูงามกิ่งย้อยหยดลงต่ำ ต้นไม้ทำเครือองเรือลอยโดยใต้
อีกเป็นพืชเงาอุณหภูมิต่ำ ทั้งตอกใบไม้ประโยชน์โทษไม่มี

ประตูเคยปลูกไว้ประจำบ้าน เป็นตำนานสร้างพลังให้สุขศรี
มีความหมายถึงว่าสามัคคี ปลูกให้ดีมีมงคลพันภัยเคย

อัญชลี ณ เชียงใหม่

ประตูลี้เหลลี้องทองมอองสดีไล กตั้นยอนใจชอนให้ไฟฝนถึง
ลมไชยมาพาให้ใจคนึง อยากละตึงไหม่กึ่งเจ้ามาเขยวม

เคยนั่งรอเพื่อคนไทยได้ร่วมประตูลู่ เคยยิ้มสู้ร่วมกันนั้นสุขสม
เคยเป่านกหวีดปรี๊ดปรี๊ดกร๊าดอารมณ์ อยู่ได้ร่วมประตูลู่ราชดำเนิน

ภาตเวตาผ่านมาก็เงิ่นนอน ฝากกิจการร่วมใจหน้าสวรรค์เรีญ
เห็นต้นประตูลู่งามสมขมเพลิดเพลิด คิดถึงวันเดิรรวมพลังยังสุขใจ

อุไรรัตน์ ภาตกาณนทร์

มีหนึ่งชาย นายโกวิท มิตรรู้รัก มีความรัก ในภักธภาพย์ ขาบซึ่งหน่อ
 คราใดว่าง นั่งนอนเขล่ง พังเพลงคลอ อยู่หน้าจอ คอมใหญ่ ได้ทั้งวัน

ในห้วงนอน ไม่รู้อนแน แอร์เย็นซ่า แลนดูขล่ำ ดำตี๋ม ลิ้มอาหาร
 จิตลอยล่อง ทำงจรจรค์ ษัณโณมาน ยามเมื่อจัน ฤษัณคตาคิต จิตมโน

อันลวดลาย เลิศล้ำ งามเหตือหลาย ผ่านการใช้ นั่งนอนนั้น จันดูไซ
 เก้าอี้โยก ไม่ประตุ้ ทรุหน้าไซอี่ นั่งมโน โถจรจรค์ ษัณไมโกด

คิดคำได้ ไม่ชักชัก ฤดาอุก ใจเปี่ยมสุข ทุกครั้ง ทุกข์วางหาย
 นั่งพิมพ์กลอน ษัณแน้า เราสบาย เสร็จแล้วย้าย ไปนั่งไก่อ มโนเพลิน

โกวิท ธีรวิโรจน์

